

21 maart 2024

Geachte commissieleden,

Graag informeren we u over het vervolg rond de in februari dit jaar aangeboden [petitie over het recht op een bankrekening en vermindering van overmatige witwasmonitoring](#).

In reactie op de consultatie over de wet chartaal geld heeft onze stichting een [uitgebreide wetstechnische en economische analyse](#) ingestuurd om de wettelijke noodzaak van het hebben van een bankrekening en het kunnen gebruiken van contant geld te verduidelijken. We doen daarbij ook concrete suggesties voor de wets-systematiek. U kunt hiermee zien hoe onze stichting op constructieve wijze ook haar bijdrage levert aan de relevante maatschappelijke debatten en concrete voorstellen voor wetsartikelen doet.

Helaas bleek dat onze herhaalde verzoeken aan de banksector om te stoppen met het initiatief Transactie Monitoring Nederland (TMNL) niet in vruchtbare bodem landden. Van belang hierbij is in juridische zin echter dat onze Nederlandse witwaswet deze uitbesteding van transactiemonitoring categorisch verbiedt in artikel 10 van de Wet ter voorkoming witwassen en terrorismefinanciering. Meer informatie hierover – en over onze stichting - kunt u terugluisteren in de [podcast die we deze week opnamen bij BNR Nieuwsradio](#).

Zoals ook uit het [commentaar in het Financieele Dagblad](#) van 26 februari 2024 bleek is in economische zin het volhouden van de Nederlandse alleingang rond gezamenlijke transactiemonitoring niet rationeel te noemen. Het veroorzaakt daarnaast bij zakelijke ondernemers veel schade, zoals bleek uit de [uitzending in februari en de onderzoeken van AVROTROS Radar](#). Terwijl de monitoring in de toekomst op fundamenteel andere leest moeten worden geschoeid.

Waar de feitelijke juridische grondslag (al jaren) ontbreekt onder die uitbesteding van transactiemonitoring aan TMNL heeft onze stichting, als vervolg op de petitie en de wens van een breed spectrum aan belangengroepen, op 28 februari 2024 een spoedeisend handhavingsverzoek bij DNB ingediend, opdat de Nederlandse Vereniging van Banken en de vijf deelnemende TMNL-banken per direkt stoppen met de overtreding van de anti-witwaswet. Het rappel dat we DNB afgelopen week hebben gestuurd, vindt u ter informatie in bijlage 1 en we zullen u uiteraard geïnformeerd houden over het vervolg.

Simon Lelieveldt
Voorzitter - Human Rights in Finance . EU
(digitaal gestuurd)

HANDHAVINGSVERZOEK HRIF.EU ONDER AWB
SPOEDEISEND KARAKTER

De Nederlandsche Bank
t.a.v. de directie
Postbus 98
1000 AB Amsterdam

HUMAN RIGHTS
IN FINANCE .EU
HRIF.EU

Human Rights in Finance.EU
Rooseveltlaan 137-3
1079 AK Amsterdam
legal@hrif.eu

17 maart 2024

Geachte directie,

De stichting Human Rights in Finance.EU (HRIF.EU) heeft u op 28 februari 2024 een handhavingsverzoek doen toekomen aangaande de overtreding van artikel 10 van de Wwft door vijf financiële ondernemingen en hun branche-organisatie Nederlandse Vereniging van Banken (NVB).

In vervolg hierop heeft uw organisatie de beoordeling van het verzoek ter hand genomen. In dat kader willen wij zeer nadrukkelijk de urgentie en het spoedeisend karakter van ons handhavingsverzoek kenbaar maken. Het komt ons voor dat de relevante feiten dermate kenbaar zijn dat er geen lang feitenonderzoek nodig is en vanwege de urgentie nu reeds een (tijdelijke) aanwijzing op zijn plaats is.

Ook TMNL erkent immers op haar eigen website verwerker namens de banken te zijn. Dit begrip verwerker is onder de AVG gedefinieerd als: “een natuurlijke persoon of rechtspersoon, een overheidsinstantie, een dienst of een ander orgaan die/ dat ten behoeve van de verwerkingsverantwoordelijke persoonsgegevens verwerkt”. Dit toont ook de Wwft-overtreding.

^ TMNL richt zich nu op zakelijke klanten, wat is daarvoor de wettelijke grondslag?

In de huidige fase richt TMNL zich alleen op het monitoren van transacties van zakelijke klanten. De huidige grondslag voor de deelnemende banken om data met TMNL als verwerker te delen is het gerechtvaardigd belang van de deelnemende banken (art. 6(1) (f) AVG), binnen het kader van hun verplichting om te voldoen aan art. 3 van de Wwft en hiermee hun poortwachtersrol te versterken.

Versnelde handhaving

Wij hebben in ons handhavingsverzoek benoemd dat sprake is van een indringende Wwft-overtreding die al vele jaren speelt. De overtreding leidt ertoe dat de grondslag onder artikel 6 van de Algemene Verordening Gegevensverwerking ontbreekt aan de transactieverwerking door Transactie Monitoring Nederland (TMNL) en de gegevensverwerkingen en datadelingen die door de oprichtende ondernemingen ten behoeve van TMNL worden uitgevoerd (zie bijlage 1 voor toelichting). Dat betekent dat niet alleen de AVG wordt geschonden maar ook het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en het Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden.

Gezien ook de uitspraak van de rechtbank Rotterdam ([ECLI:NL:RBROT:2021:2968](#)) over spoedeisendheid bij inbreuk op de AVG en mensenrechten, dringen wij hierbij aan op **versnelde handhaving door DNB**, juist ook nu de grondrechtenschendingen onnodig voortduren. **Human Rights in Finance.EU verzoekt DNB daarom om nu reeds over te gaan op een (tijdelijke) aanwijzing tot opschorting van de uitbesteding transactiemonitoring aan de vijf oprichtende/betrokken TMNL-banken.**

Met vriendelijke groet

Simon Lelieveldt
Voorzitter
(digitaal gestuurd – handtekening ontbreekt)

Bijlage 1: Toelichting ontbrekende grondslag uitbesteding transactiemonitoring onder AVG - Wwft

Dat artikel 10 van de Wwft a priori in de weg staat aan operationeel zijn van TMNL moge gezien worden als een bij professionele bankiers bekend feit. Voor zover dat niet het geval zou zijn, is in elk geval wel duidelijk dat dit bij De Nederlandsche Bank een bekend feit is. Dit heeft direct gevolg voor de door bankiers/NVB en TMNL geponeerde grondslag ‘gerechtvaardigd belang’.

Normuitleg Autoriteit Persoonsgegevens (AP) over grondslag gerechtvaardigd belang¹

De [normuitleg van de AP](#) hanteert drie criteria rond de mogelijkheid om gebruik te maken van grondslag gerechtvaardigd belang: gerechtvaardigd, noodzakelijk, afweging belangen. Zowel elk afzonderlijk als cumulatief falen deze grondslagen, wat verduidelijkt dat alle transactieverwerking en het datadelen van de oprichtende banken van TMNL mét TMNL samen, zonder grondslag geschiedt.

a. Rechtvaardiging stuit op het wettelijk verbod op uitbesteding transactiemonitoring Wwft

Als de grondslag ‘gerechtvaardigd belang’ gehanteerd zou worden, dient onder de normuitleg van de AP sprake te zijn van een situatie dat de rechtsbeginselen onder de verwerking van persoonsgegevens onvoldoende nauwkeurig of precies zijn.

‘De verwerkingsverantwoordelijke of derde moet zich dus op een (geschreven of ongeschreven) rechtsregel of rechtsbeginsel kunnen beroepen. Tegelijkertijd zegt die rechtsregel of dat rechtsbeginsel niets, of niet genoeg, over de verwerking van persoonsgegevens. Hierdoor is die rechtsregel of dat rechtsbeginsel voor de betrokkene niet (voldoende) duidelijk en nauwkeurig over de verwerking van persoonsgegevens.’

Het uitbestedingsverbod in Artikel 10 Wwft is echter categorisch en niet voor meerdere of eigen uitleg vatbaar. Bij een staand wettelijk verbod op uitbesteding monitoring transacties is er geen juridische ruimte om een zelfgeschreven rechtvaardiging te bepalen. De privé-interpretatie van de 5 TMNL-oprichtende banken, NVB c.q. TMNL kan niet prevaleren boven een gezamenlijk afgebakend democratisch wettelijk kader. Er kan ook geen rechtvaardiging bestaan voor welke transactiemonitorings-activiteiten bij TMNL dan ook, want het bedrijf kan uit hoofde van de Wwft a priori niet operationeel zijn zonder dat hierbij deelnemende banken de Wwft overtreden.

b. Noodzakelijkheid transactieverwerking bij TMNL is afwezig

De noodzaak voor de deelverwerking van vijf banken bij TMNL is afwezig. Monitoren op wat ongebruikelijk is door ook aan collega-bedrijven een volledige datadump van transacties te vragen en die in gezamenlijkheid te doen verwerken wordt in 2022 door slechts 5 van de toen 1953 meldende instellingen gedaan. De stelling dat deze specifieke gezamenlijke verwerking noodzakelijk is kan niet hard gemaakt worden, zeker niet in het licht van de overmatige meldsystematiek in Nederland. Die overmaat wordt ook door DNB erkend, gezien de opmerkingen in september 2022 over het omwille van efficiënte en internationale harmonisatie overgaan op een meldsystematiek van verdachte meldingen.

c. Onevenwichtigheid in belangenafweging

De afweging van belangen die door banken is gemaakt bij de inrichting van TMNL is onevenwichtig. De stellingname dat geen sprake is van persoonsgegevens is onjuist: TMNL noemt zichzelf immers verwerker onder de AVG, hetgeen verwerking van persoonsgegevens impliceert. Daarnaast proberen de betrokken partijen hun AVG-verantwoordelijkheid te ontlopen door te doen alsof geen sprake zou zijn van gemeenschappelijke gegevensverwerking onder artikel 26. Dit is onevenwichtig zoals ook blijkt uit de recente herbevestiging van de principes van gezamenlijke gegevensverwerking door het Hof van Justitie in [haar arrest in zaak C-604/22 | IAB Europe](#).

¹ Zie Normuitleg grondslag ‘gerechtvaardigd belang’, website AP

https://autoriteitpersoonsgegevens.nl/uploads/imported/normuitleg_gerechtvaardigd_belang.pdf